

International Journal of Original Educational Research

Research Article

**Öğretmen Adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Dersine
Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**

Ferhat Necip Kökçü

Milli Eğitim Bakanlığı, ilber0101@hotmail.com, ORCID: 0009-0001-0075-8108

Necip Kaan Aydın

Milli Eğitim Bakanlığı, necipkaan@hotmail.com, ORCID: 0009-0007-5033-8156

Ozan Kunt

Milli Eğitim Bakanlığı, ozankunt@gmail.com, ORCID: 0009-0007-9441-646X

Cem Cura

Milli Eğitim Bakanlığı, curacem1978@gmail.com, ORCID: 0009-0007-3550-2691

Aysun Omay

Milli Eğitim Bakanlığı, aysunomay@hotmail.com

Atf: Kökçü, F. N. Aydın, N. K., Kunt, O., Cura, C., ve Omay, A. (2023). Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Original Educational Research*, 1(1), 98-105.

Özet

Araştırmada öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Erciyes Üniversitesi'nde öğrenim gören sınıf öğretmenliği ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklerini ise evren içerisinde rastgele örnekleme yöntemi ile belirlenen, farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 260 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak beden eğitimi dersi tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda elde edilen veriler SPSS24 veri analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları öğrenim görülen bölüm ve sınıf düzeyi bakımından anlamlı farklılık meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bura karşılık öğretmen adaylarının cinsiyeti bakımından beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında anlamlı farklılık meydana gelmemiştir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen Adayları, Beden Eğitimi Ve Spor, Spora Yönelik Tutum*

Investigation Of Teacher Candidates' Attitudes Towards Physical Education And Sports Lesson

Abstract

The aim of the research was to examine the attitudes of teacher candidates towards physical education and sports lessons. For this purpose, survey model, one of the quantitative research methods, was used in the research. The population of the research consists of teacher candidates studying in the classroom teaching and physical education and sports teaching departments of Erciyes University in the 2022-2023 academic year. The samples of the research consist of 260 teacher candidates studying at different grade levels, determined by random sampling method within the population. Physical education course attitude scale was used as a data collection tool in the study. Quantitative data analysis methods were used in the analysis of research data. The data obtained in this context was analyzed using the SPSS24 data analysis program. As a result of the research, it was concluded that there was a significant difference in the attitudes of the teacher candidates who participated in the research towards physical education and sports lessons in terms of the department and class level. On the other hand, there was no significant difference in the attitudes of teacher candidates towards physical education and sports lessons in terms of gender.

Keywords: *Teacher Candidates, Physical Education and Sports, Attitude Towards Sports*

Giriş

Eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi bireyin beden ve ruh sağlığını koruyan, sağlıklı, mutlu, iyi, ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi olmasını sağlayan, beden becerilerini geliştirmeye yönelik esnek kurallara dayalı oyun, jimnastik gibi spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Bakırcı, 2015; İnal, 2000). Beden eğitimi her çağda önemi vurgulanan, özellikle bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan yaklaşık 2000 yıl önce Platon; Eğitimin en önemli unsurunun fiziksel eğitim olduğunu söylerken, beden eğitiminin, kişilerin karakter gelişiminde önemli rol oynadığını belirtmiştir (Platon, 2001).

Öğretmenlik mesleğinin temelinde bireylerin tutum ve davranışlarının milli eğitimin amaçları doğrultusunda düzenlenmesi ve değiştirilmesi yer almaktadır. Milli Eğitimin bu amaçlara ulaşmasında öğretmenlerin sahip olduğu bilgi, beceri ve deneyimler son derece önemli bir yere sahiptir. Öğretmenler bir derse, duruma ya da olguya ilişkin olumlu tutuma sahip olduklarında bunu öğrencilerine kolaylıkla aktarabilir ve öğrencilerde de benzer tutumların ortaya çıkmasına yardımcı olabilirler (MEB, 2018). Öğretmenlerde kişisel ve mesleki gelişimin sağlanarak, milli eğitimin amaçları doğrultusunda tutum geliştirebilmeleri öğretmen yetiştirme sürecini de önemli hale getirmektedir (Dalaman, 2015). Bu aşamada öğretmenler genel kültür, mesleki eğitim ve alan bilgisine ilişkin çeşitli düzeylerde eğitim almaktadırlar. Beden eğitimi ve spor dersinin eğitimi ile birlikte öğretmen adaylarına sporun amaçları ve hem birey hem de toplumsal açıdan önemine ilişkin tutum ve davranışların kazandırılması amaçlanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor dersi bireylerde fiziksel, bedensel ve ruhsal gelişimi destekleyen bir özelliğe sahiptir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda ayrı bir ders olarak eğitimi verilmekte olup genel ve özel amaçlar taşımaktadır (Ünlü ve Karahan, 2010). Beden eğitimi ve spor dersinin amaçları bireylerde vücudun organlarını ve sistemlerini geliştirme, vücuda iyi duruş alışkanlığı kazandırma, ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme, sporla ilgili temel beceri ve alışkanlıkları kazanabilme, boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirebilme, milli bayramlar ve törenlere katılmaya istekli olma şeklinde ifade edilebilir (Güvendi ve Serin, 2019). Ayrıca işbirliği içerisinde çalışabilme, görev ve sorumlulukları üstlenme, doğayı sevmeye ve koruma, temel sağlık kuralları ve ilk yardım bilgisine sahip olma, demokratik hayatını gerektirdiği tutum ve alışkanlıklara sahip olma, kendine güven duyma, hızlı ve yerinde karar verebilme, kamu kaynaklarını koruyabilme ve iyi kullanabilme gibi özellikler de beden eğitimi ve spor dersinin bireylere kazandırmaya yönelik amaçları arasında yer almaktadır (Hoşver, Tiryaki ve Pehlivan, 2020). Dersin amaçları arasında yer alan bu özelliklere yönelik öğretmenler tarafından olumlu tutum geliştirildiğinde, öğrencilerin de bu özelliklere ilişkin tutum ve davranışları olumlu yönde gelişebilir.

Bu bakımdan araştırmada sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır;

1. Sınıf öğretmeni ve beden eğitimi öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

2. Sınıf öğretmeni ve beden eğitimi öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır?
3. Sınıf öğretmeni ve beden eğitimi öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri belirli bir duruma ya da olguya ilişkin bireylerin görüşlerini ortaya çıkarmaya yardımcı olan araştırma türleridir. Bu modelde bireylerden araştırma amacına uygun olarak anket/ölçek gibi veri toplama araçları kullanılarak veriler toplanır ve çeşitli değişkenlerle karşılaştırılarak yorumlanır. Bu araştırmada da öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının ortaya çıkarılması bakımından tarama modelinde tasarlanmıştır.

Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Erciyes Üniversitesi'nde öğrenim gören sınıf öğretmenliği ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklerini ise evren içerisinde rastgele örnekleme yöntemi ile belirlenen, farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 260 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adayları araştırmaya gönüllü olarak dahil edilmiş olup, veriler online (çevrimiçi) olarak toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Öncü (2013) tarafından geliştirilen ve Alemdağ ve Öncü (2014) tarafından yeniden uyarlaması yapılan beden eğitimi dersi tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek hiç katılmıyorum (1) ve tamamen katılıyorum (5) puan aralığında, 5'li likert türünde hazırlanmıştır. Ölçekte 10 madde bulunmakta olup, tek faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ,95 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Yapı geçerliliğine ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen maddelere ilişkin faktör yükleri ,77 ile ,90 aralığında değişmektedir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi AMOS18 programı ile yapılmış olup χ^2/sd : 3,95, CFI: ,98, NFI: ,96, TLI: ,97 ve RMSEA: ,08 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik bakımından yeterli olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10 iken en yüksek puan 50'dir. Puanım artması beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun da daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda elde edilen veriler SPSS24 veri analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma verileri analiz edilirken öncelikle normal dağılım bakımından incelenmiş, çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ve +1 aralığında olması nedeniyle verilerin

normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu bakımdan verilerin analizinde parametrik istatistiksel tekniklerden bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Veriler %95 Güven aradığında analiz edilmiş, değişkenlere göre yapılan karşılaştırmalar tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları bölüm, cinsiyet ve sınıf düzeyi bakımından değişkenlere göre karşılaştırılmıştır. Yapılan istatistiksel karşılaştırmalar sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda verilmiştir.

1. Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo 1. Öğretmen adaylarının demografik özellikleri

Demografik Özellikler	N	%	
Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	115	44,2
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	145	55,8
Cinsiyet	Kadın	128	49,2
	Erkek	132	50,8
Sınıf Düzeyi	1. sınıf	50	19,2
	2. sınıf	63	24,2
	3. sınıf	93	35,8
	4. sınıf	54	20,8
Toplam	260	100,0	

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demokratik özellikleri bölüm, cinsiyet ve sınıf düzeyi bakımından incelenmiştir. Bu özelliklere dikkate alındığında öğretmen adaylarının %44,2'sinin sınıf öğretmenliği, %55,8'ini ise beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gördükleri belirlenmiştir. Cinsiyet bakımından öğretmen adaylarının %49,2'si kadın, %50,8'i erkektir. Sınıf düzeyi bakımından öğretmen adaylarının %24,2'si 2. sınıf, %35,8'i 3. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Araştırmaya toplam 260 üniversite öğrencisi ve öğretmen adayı dahil edilmiştir.

2. Öğretmen Adaylarının Spora Yönelik Tutumlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırması

Tablo 2. Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının bölüme göre karşılaştırması

Bölüm	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Sınıf Öğretmenliği	115	31,80	6,893	-3,296	258	,001
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	145	34,37	5,691			

Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının bölüme göre karşılaştırması bağımsız örneklem t testi ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq ,05$). Farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenip gören öğretmen adaylarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları daha yüksektir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırması

Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Kadın	128	32,90	7,494	-,838	258	,403
Erkek	132	33,56	5,053			

Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırması bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda puanlar arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği tespit edilmiştir ($p > ,05$). Buna göre cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarında beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar üzerinde etkili olmadığı söylenebilir. Anlamı farklı meydana gelmemesine rağmen aritmetik ortalama puanları dikkate alındığında erkeklerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların nispeten daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırması

Sınıf Düzeyi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	F	sd	p
1. sınıf	50	30,82	7,531			
2. sınıf	63	31,86	5,682	8,951	3	,000
3. sınıf	93	33,57	5,460			
4. sınıf	54	36,50	6,118			

Öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırması ANOVA testi ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığa ilişkin grup içi karşılaştırmalar Tukey (posthoc) testi ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 1 ve 2 sınıfta olanlara göre, 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından ise daha alt sınıfta olan öğretmen adaylarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aritmetik ortalama puanları incelendiğinde genel olarak öğretmen adaylarının sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının da arttığı söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları bölüm, cinsiyet ve sınıf düzeyi bakımından değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir;

- öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm bakımından beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında anlam farklılık meydana gelmiş ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının daha yüksek tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmada öğretmen adaylarına cinsiyetleri bakımından beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları karşılaştırılmış ve cinsiyete göre tutum puanlarında anlamlı farklılık meydana gelmediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Sınıf düzeyine göre yapılan karşılaştırmada öğretmen adaylarının sınıf düzeyini arttıkça beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında artış meydana geldiği görülmüştür. Bu artış özellikle 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları lehine gerçekleşmiştir.

Araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilebilir;

- Beden eğitimi ve spor dersinin bireylerde meydana getirdiği etkiler ve kazandırmayı amaçladığı olumlu özellikler dikkate alındığında sınıf öğretmeni adaylarında bu derse yönelik tutumun daha geliştirilebilir olmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Öğretmen adaylarında sınıf düzeyi bakımından, üst sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarında tutumun daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak elde edilen puan ortalamalarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun daha artırılabilir olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle lisans eğitiminin ilk yıllarından itibaren beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların geliştirilmesine yönelik etkinlikler, eğitsel faaliyetler ve dersler verilebilir. Çünkü bu ders ve dersin amaçları dikkate alındığında hem ilkokul düzeyinde hem de daha üst kademelerde bireylerin çeşitli özelliklerinin bir bütün olarak gelişimi, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında geliştirilmesi mümkündür.

Kaynakça

- Alemdağ, S., Öncü, E. ve Sakallıoğlu, F. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlilikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 45-60
- Bakırcı, Y. (2015). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dalaman, O. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının “beden eğitimi ve oyun öğretimi” dersine yönelik tutumlarının değişik faktörlerce incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 59-71.
- Güvendi, B., & Serin, H. (2019). Sınıf öğretmenliği adaylarının oyun ve fiziksel etkinlikler dersine yönelik tutumları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1957-1968.
- Hoşver, P. U., Tiryaki, K., & Pehlivan, M. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının halk oyunları dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 15-23.
- İnal, A.N. (2000). *Beden eğitimi ve spor bilimine giriş*. Konya: Deren Ofset ve Matbaacılık.
- MEB. (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Öncü, E. (2013). The psychometric properties of physical education lesson attitude scale for preservice classroom teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(1), 97-114.
- Platon. (2001). *Devlet*, (Eyi, C. Çev), İstanbul: Gün Yayıncılık; s.133.
- Ünlü, H., & Karahan, B. G. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 125-134.